

Trafikverket

Beslut om projektet Olofströms bangård, Olofströms kommun kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

Trafikverkets ärendenummer: TRV 2022/107463

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att åtgärder enligt rubricerat förslag till järnvägsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet är fattat med stöd av 2 kap. 4 § första stycket lag (1995:1649) om byggande av järnväg (LBJ).

Beskrivning av ärendet

Trafikverket har efter inledande samråd med Länsstyrelsen tagit fram ett samrådsunderlag för anläggning av Olofströms bangård, daterat 2024-03-12.

Projektet är en del i Trafikverkets program för Sydostlänken. Ändamålet med projektet är att bidra till näringslivets utveckling i sydöstra Sverige genom att effektivisera befintlig och framtida godshantering i Olofström. Projektet ska också möjliggöra genomgående godsflöden i Olofström samt bidra till samhällsutveckling och arbetsmarknadsförstoring genom att ge förutsättningar för resandeutbyte med persontrafik i Olofström.

Länsstyrelsen har den 17 maj 2023 lämnat synpunkter på Trafikverkets begäran om underlag inför projektet.

Oavsett vilket alternativ som väljs berörs detaljplaner.

Enskilda har beretts tillfälle att yttra sig i enlighet med 2 kap. 3 § andra stycket LBJ.

Trafikverket har även diskuterat frågor med bland annat Olofströms kommun. Miljöförbundet och Volvo, Green Cargo AB och Strukton.

Trafikverket begär nu Länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte.

Länsstyrelsen har den 12 mars 2024 föredragit ärendet internt på ett tvärsektorielt möte med berörda sakenheter.

Motivering till beslutet

Av 8 a § förordning (2012:708) om byggande av järnväg följer att samrådsunderlaget ska uppfylla kraven i 8 § och 9 § 1 miljöbedömningsförordningen (2017:966) (MBF).

Länsstyrelsen kan konstatera att föreslagna åtgärder omfattas av 6 § MBF.

Länsstyrelsen ska bedöma om rubricerad åtgärd, med stöd av 10 - 13 §§ MBF, kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller ej. Länsstyrelsens beslut ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot att projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, vilka följer nedan.

Verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper (11 § MBF)

Utredningsområdet avser ett geografiskt avgränsat område som är ca 8 km långt. Influensområdet omfattar de områden som berörs av de planerade åtgärderna. Influensområdet är inte geografiskt avgränsat utan kan variera beroende på vilka aspekter som beskrivs.

Föroreningar

Länsstyrelsen har ur perspektivet förorenade områden inga särskilda synpunkter på vilket av de tre områden UA1, UA2 och UA3 som väljs. Gemensamt för samtliga områden är dock att det finns en stor risk för föroreningar, både till följd av järnvägen samt omkringliggande industrier och förorenade områden.

I inkomna handlingar beskriver Trafikverket branschtypiska föroreningar för järnvägar. Länsstyrelsen uppmärksammar dock att kreosot och PCB inte nämns. Utöver de branschtypiska föroreningarna finns det en risk att vid grävarbeten och liknande stöta på föroreningar som härstammar från omkringliggande förorenade områden, så som deponier, utfyllnader och aktiva industrier.

Projektets miljöpåverkan relaterat till förorenade områden beror på vilken omfattning av åtgärder som krävs. Med den information som framgår i handlingarna är det svårt att göra en bedömning. Om stora mängder massor behöver schakts, och eventuellt transporteras bort och läggas på deponi, kommer det utgöra en betydligt större miljöpåverkan än om majoriteten av massor kan återanvändas. Till följd av osäkerheterna så håller länsstyrelsen med om den summerade bedömningen om att projektet innebär en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen har uppmärksammat att det inte framgår tydligt om hur potentiellt förorenade massor ska hanteras, utöver att "aktiv masshantering" ska tillämpas. Vad detta innebär finns det dock ingen konkret beskrivning av.

Klimatfrågor

Trafikverket beskriver behov av hänsyn till klimatförändringar (temperaturförändringar, skyfall och översvämningar) och beskriver möjliga klimatförändringar för klimatscenerierna RCP 4,5 och RCP 8,5. Länsstyrelsen tillämpar generellt klimatscenario RCP 8,5 vid bedömning av risk för översvämning, med hänvisning till försiktighetsprincipen. Samhällsviktig verksamhet, dit statlig järnväg generellt räknas, ska klara översvämningshändelser motsvarande ett klimatanpassat beräknat högsta flöde. Då klimatscenerierna innehåller djup osäkerhet är det viktigt att de inte ses som prognoser för vad som kommer att hända. I den här typen av projekt, där vägvalen genererar inlåsningseffekter som är mycket svåra och dyra att ändra på i efterhand kan det vara mer relevant att använda sig av principer för robust beslutsfattande och välja åtgärder som fungerar oavsett klimatscenario.

Verksamhetens eller åtgärdens lokalisering (12 § MBF)

För den nya godsbangårdens del utreds tre alternativa placeringar: Utredningsalternativ 1 (UA1) innebär att godsbangårdens förläggs utmed den södra delen av växeln ned mot Olofström övre. Utredningsalternativ 2 (UA2) innebär godsbangården förläggs väster om Holje naturreservat, i höjd med Volvos verksamhet vid Olofström övre. Utredningsalternativ 3 (UA3) innebär att godsbangården förläggs vid det gamla stationsområdet i centrala Olofström, i höjd med Olofström nedre samt vidare söderut.

De tre alternativen har tagits fram utifrån tekniska och funktionella krav på den nya anläggningen samt områdesförutsättningar som

presenteras i handlingen. Järnvägsspår har höga krav på lutning och kurvradier, vilket gör att det är svårt att anpassa spårens lokalisering efter omgivningen.

Natur

Enligt samrådsunderlaget kommer inte skyddade områden att påverkas oavsett vilket alternativ som väljs. Vilket länsstyrelsen ställer sig positiv till.

Naturvårdsarter inklusive skyddade arter

Åtgärder som bedöms påverka fridlysta arter i sådan omfattning så att artskyddsförordningen aktualiseras kräver dispens. Det går dock i detta skede inte att avgöra om någon dispens krävs för någon art.

Strandskydd

Utredningsområdet berör strandskydd. I handlingarna anges att gränserna för strandskydd ska definieras tydligare i nästa planläggningsprocess.

Enligt 7 kap. 16 § MB gäller inte förbuden i 15 § bl.a.

3. byggande av allmän väg eller järnväg enligt en fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en fastställd järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Länsstyrelsen bedömer att en dialog bör hållas i nästa skede av processen.

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen anser ur ett vattenverksamhetsperspektiv att utredningsalternativ (UA2) är lämpligare än de två andra alternativa utredningarna (UA1 och UA3) på grund av att UA2 kan ha mindre ingrepp i vattenmiljö.

Av SLU Elifiskeregistret framgår att fångst per elfisketillfälle har visat att totalt antal fiskar/100 m² i UA2 område är mindre än antal fiskar i UA1 och UA3 områden. Elfiske har visat bara öring och elritsa i UA2 område (6241220-1420620, 17 km N inl i Holje) medan UA3 område (6239670-1420750, Ned bro Kvarngatan) har visat mer antal fiskar som bland annat ål, gädda, mört, öring elritsa, nejonögon och signalkräfta. Elfiske har också visat högre antal fiskar i UA1 än UA2. Fiskar i UA1 (6245000-1419300 Flyborgstorpet) är bland annat abborre, lake, ål, gädda, gärs, elritsa, öring och signalkräfta.

Signalkräftan är en invasiv främmande art som är en känd bärare av kräftpest som är ett stort hot mot den inhemska flodkräftan.

Länsstyrelsen Blekinge instämmer i Trafikverkets bedömning som anges i samrådsunderlag att UA1 har en direkt påverkan på Vilshultsån och UA3 ligger inom vattenskyddsområdet för lilla Holje grundvattentäkt. Dessutom bedömer Länsstyrelsen att UA3 område kan påverka direkt Holjeån strax efter kulverten under Olofström nedre och järnvägen. Vidare kan Ulvsbäck påverkas av UA1 område och inte bara Vilshultsån. UA2 område kan inte påverka direkt Odasjöslätt våtmark på grund av att samrådsunderlag togs fram genom att utgå från en omkrets om cirka 150 meter ut från den befintliga järnvägen.

Markavvattning

Det finns två markavvattningsföretag inom utbredningsområden UA1 och UA2. De markavvattningsföretagen behöver kontaktas innan projektet ska påbörja om företagen är fortfarande aktiva.

Enligt samrådsunderlag (sid 18) har grundvattennivåer uppmätts mellan 2,1 och 4,3 meter under markytan i juli 2020 inom nedre Olofströms bangård som ligger inom UA3. Detta kan leda till att åtgärderna kräver markavvattning och markavvattning är en tillståndspliktig vattenverksamhet där det krävs tillstånd och dispens.

Anmälningsskyldiga vattenverksamheter

Trafikverket har i samrådsunderlaget framfört att för de norra delarna av utredningsområdet sker avvattning ytligt mot diken och vattendrag. För de södra delarna av utredningsområdet finns kommunala dagvattensystem som omhändertar dagvatten. Det finns ett antal trummor, ledningar och vattendrag som behöver hanteras inom projektet. Att ändra trummor eller vattenledningar är vattenverksamheter som krävs anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsen.

Utredningsområde (UA2) omfattar några diken som kan påverkas negativt på det planerade projektet. Därför är det viktigt att Trafikverket tar hänsyn till dikena vid utförande av projektet. Dikena kan behöva kulvertering eller trummor för att reglera vattenföring. Trafikverket bör därmed komma in med en anmälan i god tid om vattenverksamheter till Länsstyrelsen. Beräknad handläggningstid är cirka 3-6 månader.

Sammanfattningsvis gör Länsstyrelsen bedömning att UA2 område är lämpligare än UA1 Och UA3 områden ur ett vattenverksamhetsperspektiv.

Kultur

Länsstyrelsen delar Trafikverkets beskrivning av hur kulturmiljön i utredningsområdet kan komma att påverkas av de olika föreslagna placeringarna av en ny godsbangård.

I synnerhet utredningsalternativ 3 är känsligt för en barriäreffekt i kulturlandskapet. Barriäreffekten skulle bli både visuell och funktionell och riskerar minska kulturvärdena i landskap och bebyggelse betydligt.

Riksintressen

Utredningsområdet berör riksintresse för naturvård/friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB, riksintresse för kommunikation 3 kap 8 § MB sydostlänken samt väg 15, riksintresse för totalförsvaret 3 kap. 9 § MB, samt riksintresse enligt 4 kap. 8 § MB Natura 2000- område Halen samt Holje.

De möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper (13 § MBF)

Projektet bedöms inte omfattas av miljökvalitetsnormer för buller eller luft. Miljökvalitetsnormer för ytvatten riskerar att påverkas av fysiska åtgärder i vattendrag som exempelvis rätning, kulvertering och anläggande av trummor och broar. Även rivning av befintliga trummor eller broar samt utsläpp av så kallat länshållningsvatten kan påverka ytvatten negativt. Preliminärt bedöms dock projektet kunna genomföras utan att berörda vattenförekomstens status försämrans och utan att möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna försämrans. Trafikverket anger att vidare uppföljning behöver göras i kommande skede.

MKN

Länsstyrelsen instämmer med Trafikverket att frågan om hur MKN kan komma att påverka både luft och vatten behöver utvecklas i kommande arbete samt vad man kan göra för att minska den påverkan.

Dagvatten

I underlaget anges att det finns kommunala dagvattensystem som tar hand om vattnet. Det nämns också diken, dränerings- och dagvattenledningar samt trummor samt att det finns delar som sannolikt dräneras. Länsstyrelsen saknar en mer ingående beskrivning hur Trafikverket planerar att använda sig av dessa befintliga system och hur planen ser ut för att ta hand om det på de sträckor där det saknas system.

Buller

Järnvägsplanen bedöms ha betydande miljöpåverkan och buller är en fråga som behöver utredas vidare.

I det fortsatta arbetet ska Trafikverket analysera vilka förutsättningar som finns för att genomföra valt alternativ och vilka eventuella bullerreducerande åtgärder som kan krävas.

Upplysning

Invasiva främmande arter eller arter med hög invasionspotential så som ex. parkslide, jätteloka, jättebalsamin får inte spridas. Innan arbetet påbörjas bör det undersökas att det inte växer invasiva arter i området. Om sådana arter påträffas behöver försiktighet vidtas för att undvika att man sprider arterna, länsstyrelsen kan kontaktas för vägledning. Massor med innehåll av invasiva främmande arter får inte flyttas och grävning eller andra verksamheter i områden med sådana arter behöver undvikas för att rottdelar eller frön inte ska spridas vidare. Maskiner och redskap som varit i området behöver rengöras på plats efter slutfört arbete och invasiva växttdelar ska tas om hand och köras i väl förslutna sopsäckar till förbränning. Om matjord eller massor måste tillföras området behöver det säkerställas att den matjord man använder för att fylla på är helt fri från invasiva främmande arter och inte innehåller rötter eller frön från sådana arter. Vid frågor kan länsstyrelsen kontaktas via Invasivaarter.blekinge@lansstyrelsen.se

Sammanfattande slutsats

Underlaget har granskats av berörda sakområden inom länsstyrelsen och den sammanfattade bedömningen är att åtgärderna bedöms ge

en betydande miljöpåverkan. I samband med valt alternativ bör mer detaljerade undersökningar göras på vad som nämns ovan.

Beslutet kan inte överklagas

Detta beslut kan inte överklagas, vilket följer av 5 kap. 2 § andra stycket LBJ.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Inger Hansson med planarkitekt Carina Burelius som föredragande. I ärendet har miljöhandläggare Anette Thörnberg, miljöhandläggare Arijana Alagic Tovesson, vattenhandläggare Alaa Aldin Alromeed, byggnadsantikvarie Magnus Johanson, miljöhandläggare Emma Adriansson. Klimatsamordnare Sanna Dufbäck Fornander, och miljöhandläggare Johanna Svensson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.